

PROGRAMIN VE YAPIMCININ ADI	CUMHURİYET KADINLARI CK-28 LALİFER BALİBEYOĞLU
YAYIN TARİHİ/SAATİ/YERİ	29.7.2002 / 14.05 / R-1

SİNYAL :CUMHURİYET KADINLARI.....

SES : Anadolu toprakları binlerce yıldır pek çok kültüre beşiklik etti...

Hitit, Urartu, Frig, İyon, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetleri... Her toplum bir iz bıraktı bu topraklar üzerinde... Kendileri kaybolup gitti ama eserleriyle çoğu yaşıyor. Eski medeniyetlere ait eserleri bulup, ortaya çıkaranlar arkeologlar... Yaptıkları iş adeta iğneyle kuyu kazmak olan bu insanlar arasında bir kadın var ki öğrencileri onu arkeolojinin ana tanrıçası olarak adlandırmış. Bu kadın Türkiye'nin ilk arkeologlarından Prof Dr Jale İnan...

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Yıl 1914... Dünyada büyük bir savaş patlıyor... 600 yıldan daha uzun zamandır üç kıtada hüküm süren Osmanlı İmparatorluğu da bu savaşın içinde... Zor ve acı günlerin başlangıcı 1914... Tüm dünyayı etkileyen ve daha sonraki yıllarda Birinci Dünya savaşı olarak adlandırılan bu büyük felaketin başladığı yıl İstanbul'da doğar Jale İnan... Babası Aziz Ogan, Türkiye'nin ilk arkeologlarındandır. Çocukluğu arkeoloji ve sanatla dolu bir ortamda geçer. İlk ve orta okulu İzmir'de okur. Daha sonra aile İstanbul'a gelir ve Jale Hanım da Erenköy Kız Lisesine devam eder. Çocuk yaşında babasıyla birlikte gittiği kazılar sonucunda arkeoloji onun için bir tutkuya dönüşür. Fakat 1930'lu yılların başında Türkiye'de arkeoloji kürsüsü bulunmamaktadır. Bu nedenle önce Tıp Fakültesine kaydını yaptırır Jale Ogan. Ancak arkeoloji tutkusundan vazgeçmeye de

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

niyeti yoktur. Almanya'da eğitim alabilmek için bir bursa başvurur. Kabul edileceğini pek de düşünmemektedir. Tıp fakültesinde eğitime başladıktan birkaç ay sonra Almanya'dan olumlu cevap gelir. Berlin Üniversitesi bursunu kazanmıştır. Yıl 1934'ü gösterirken 24 yaşındaki Jale Hamm Almanya'ya doğru yola çıkar...

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Uzun bir tren yolculuğunun ardından Berlin'e ulaşır Jale Ogan...

Hayatındaki ilk cesur deneme olan bu seyahatte çıkarken hiç Almanca bilmiyordur. İstasyonda kendini karşılayacak kişiyi bile tanımazken korkuyla beraber bir sevinç yaşar. Çünkü istediği öğrenimi görmesine çok az kalmıştır. Almanya'daki ilk günlerinde dil öğrenmek için özel bir okula gider. Üç ay boyunca gece gündüz çalışarak üniversite eğitimi için gerekli olan dil yeterliliğine ulaşır. Böylece 1935 yılının yaz somestrında Berlin Üniversitesine kaydını yaptırır. Okula başladığında ondan üç yıl önce arkeoloji okumaya başlayan Ekrem Akurgal, Ön Asya eğitimi gören Sedat Alp ve İlk Çağ eğitimi yapan Halil Demircioğlu ile tanışır. Bu dördünün dostluğu yıllar boyu hem Almanya'da hem de Türkiye'de sürer gider.

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Berlin üniversitesinde arkeoloji okumaya başlayan Jale Ogan bir yandan da Latince ve Grekçe öğrenir. Birinci yılının sonunda başarısı nedeniyle bu kez Türk hükümeti burs olanağı sağlar ve Jale hanım eğitimine devam eder. Onun Almanya'da bulunduğu yıllarda Avrupa yeniden karışmaya başlamıştır. Dünyada dengelerin değişmeye başladığı günlerdir yaşanan ve çok geçmeden yeni bir

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

savaş başlar, İkinci Dünya Savaşı... Birincisinden daha korkunç ve daha acımasız bir savaştır bu... Türk hükümeti savaş başlar başlamaz burslu okuttuğu öğrencilerini geri çekmeye karar verir. Eğitimine devam etmek isteyenler sorumluluğun kendilerine ait olduğunu belirten kağıtlar imzalayacaktır. O günlerde uluslararası bir arkeoloji kongresine katılmaya hazırlanan Jale Hanım tereddütsüz imzalar gelen kağıtları... Almanya'da kalacak ve eğitimine devam edecektir. Artık onun için de kimi gün aç kimi gün tok geçecek günler başlar...

BAND : JALE İNAN

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : İkinci Dünya Savaşının zor günlerinde Almanya'da doktorasını tamamlar Jale Hanım ve Türkiye'ye döner. Artık o bir arkeologdur. Fakat ne yazık ki hala Türkiye'de bir klasik arkeoloji bölümü bulunmamaktadır. İşte bu nedenle İstanbul Üniversitesinde İlk Çağ Tarihi kürsüsüne asistan olarak atanır. Prof Bosch'un yanında çalışmaya başlar. 1944 yılındaysa Yüksek Mühendis Mektebi Doçentlerinden Mustafa İnan'la evlenir Jale Ogan... Aslında Mustafa Bey ve Jale Hanımın tanışmaları 1934 yılında olmuştur. O yıl liseden mezun ^{olurken} olan Jale Hanım Mustafa İnan'dan özel matematik dersleri almıştır. Geçen on yılın ardından Mustafa İnan bu kez Jale Ogan'ın kocası olur. Jale Ogan artık Jale İnan'dır...

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Yıl 1946... Türkiye'de üniversite reformu gerçekleşir. Ve böylece İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü kurulur. Bu olay Jale İnan'ın hayatındaki değişim noktalarından biri... Bölümün başına

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

getirilen Arkeoloji Müzesi Müdür Yardımcısı Doç Dr Arif Müfit Mansel'le birlikte çalışmaya başlayan Jale İnan çeviriler yapar, arkeolojiye giriş ve mitoloji dersleri verir. Aynı yıl Türk Tarih Kurumunun desteğiyle Perge kazıları başlar. Dr Jale İnan da bu kazılara başkan olarak gönderilir. Bir yıl sonra 1947'de Arif Müfit

Mansel'in isteğiyle bu kez Side'ye gider. Burada büyük çapta bir kazı başlatır. O günlerde Side köylüsünün "Ceylanum" dediği Jale Hamunla halk arasında ilginç olaylar yaşanır.

BAND : JALE İNAN

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Son derece zor koşullar altında devam eder Side kazıları... Yol yoktur, araç yoktur, hatta para bile yoktur. Devletin verdiği harcırah ve ödeneklerle, çıkan eserlerin korunması neredeyse mümkün değildir. İşte bu nedenle akrabası olan Devreslerden yardım ister Jale İnan...

BAND : JALE İNAN

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : 1940'lı yılların sonlarında Side kıyılarında bir kadın... Kimi gün bir otobüsün tepesinde, kimi gün bir atın sırtında... Halkın "Ceylanum" diye sevdiği idealleri peşinde koşan bir arkeolog... Jale İnan iyi bir arkeolog olmanın yanında iyi bir organizatördür. Kazının düzgün ilerleyebilmesi için teknik konularda yapılması gereken tüm işleri kendi yapar. Hatta bu iş için gerektiğinde kocası Prof Mustafa İnan'ın öğrencilerinden destek alır. O günleri Jale İnan'ın oğlu Hüseyin İnan şöyle anlatıyor.

BAND : HÜSEYİN İNAN

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Jale İnan 1953 yılında doçent, 1963 yılında profesörlüğe yükselir. Her yıl Akdeniz bölgesinde Side, Perge, Kremna ve diğer antik kentlerdeki kazılara katılır, başkanlık yapar. Pek çok antik eserin gün yüzüne çıkmasını sağlar. Bu arada yurt içinde ve dışında bilimsel makaleleri yayınlanır. Tüm dünyanın tanıdığı bir bilim kadınıdır o. En büyük özelliği de müthiş bir göz hafızasına sahip oluşudur. Her hangi bir kazı alanında ya da müzede gördüğü bir heykel parçasının diğer yarısının nerede olduğunu hatırlar ve bunları birleştirir. Adeta bir legonun parçalarını birleştirircesine... Onun bu konuda yaşadığı en önemli olay Perge kazısında çıkan ve diğer yarısı Amerika'da bulunan Herakles heykeliyle ilgili olamdır. Önce bilimsel makalelerle ispatladığı bu olayı daha sonra mulajlarla kanıtlar. Prof İnan'ın çalışma alanını ve bu müthiş hafızasını öğrencisi Prof Dr Elif Tül Tulunay şöyle anlatıyor.

BAND : PROF DR ELİF TÜL TULUNAY

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Türkiye arkeolojik açıdan adeta bir açık hava müzesi... İşte bu nedenle bilim adamlarının, turistlerin ve eski eser kaçakçılarının göz bebeği... Prof Jale İnan'ın tahammül edemediği konulardan biri de eski eser kaçakçılığıydı. Bin bir emekle çıkarılan ya da yıllarca toprak altında kalan eserlerin bilinçsiz kişilerce yalnız para uğruna çıkarılarak satılmasına dayanamazdı. Onlara adeta savaş açmıştı Jale Hanım. Pek çok kazıda Prof Jale İnan'la birlikte olan Nezih Başgelen onun eski eser kaçakçılığıyla mücadelesinin en yakın tanıklarından....

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

BAND : NEZİH BAŞGELEN

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Prof Dr Jale İnan çalışmayı çok seven bir bilim insanıydı. En büyük idealiyse iyi arkeologlar yetiştirmekti... Arkeolojinin kitaptan öğrenilemeyeceğini söyleyen ve öğrencilerini kazılara katılmaya teşvik eden Jale İnan 1975 yılında Prof Arif Müfit Mansel'in ardından İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji kürsüsünün başına getirildi. 1983 yılında emekli oluncaya kadar bölüm başkanlığı yaptı. Pek çok öğrenci yetiştirdi. Hatta emekliliği döneminde bile... Beyaz emeklilik dediler onununkine... Çalıştı, kazılar yaptı, eserler yayınladı. Kendi gibi arkeolojiye tutkun öğrenciler yetiştirmektir amacı. Yetiştirdi de... İşte onlardan biri Arzu Öztürk... Bugün Jale İnan'ı sevgiyle anıyor....

BAND : ARZU ÖZTÜRK

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Dünya çapında tanınmış bir bilim insanıydı Jale İnan... Birinci ve İkinci Dünya Savaşının acılarını yaşamıştı. Aileden gelen arkeoloji sevgisinin peşinden Almanya'ya gitmiş ve burada eğitimini tamamlayarak yurda dönmüştü. Yaşamı çalışmakla geçen Jale İnan aynı zamanda bir anneydi. İşine olduğu kadar oğluna da sevgiyle bağlı bir anne... Eşi Prof Mustafa İnan'ı çok genç yaşta kaybettiği için oğlunun sorumluluğunu tek başına üstlenen bir anne... Jale İnan'ın oğlu Hüseyin İnan çocukken annesinin mesleğini soranlara "kırık heykel topluyor" dermiş. Bugünse onu sevgi ve özlemle anıyor.

BAND : HÜSEYİN İNAN

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Prof Dr Jale İnan... Türk arkeolojisinin ana tanrıçası... Bazı öğrencilerinin tanrıça Athena ile özdeşleştirdiği bir cumhuriyet kadını... Neredeyse tüm yaşamını antik kentlerde toz toprak içinde geçiren Jale İnan bir Şubat günü İstanbul'da gözlerini açmıştı dünyaya... Ve yine bir şubat günü 26 Şubat 2001'de yine İstanbul'da kapadı... Ardında binlerce heykel, arkeolojik alan, öğrenciler ve oğlu Hüseyin İnan'ı bırakarak...

MÜZİK : GEÇİŞ

SES : Türk arkeolojisinin ana tanrıçası kabul edilen, ilk kadın arkeologlardan Prof Dr Jale İnan'a ayırdığımız bu haftaki Cumhuriyet Kadınları belgeselinin sonuna geldik. Programı hazırlayan ve sunan ben Lalifer Balibeyoğlu, teknik yapımında Erdal Çalışkan gelecek hafta cumhuriyet tarihine adını altın harflerle yazdıran bir başka kadının hayatında buluşmayı diliyoruz. Esen kalın...

SİNYAL :CUMHURİYET KADINLARI.....

YAPIMCI	DENETİM	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0200706